

Redaktör: Sven-Olov Lööv debatt@di.se Telefon 08-573 650 98

Sveriges stolta tradition av att få fram innovationer genom samarbete mellan offentliga och privata aktörer har brutits. I dag är andelen innovationsupphandlingar alltför liten och orsaken är kultur och attityder hos dem som gör upphandlingarna. Därför presenterar vi ett nytt förslag för svensk innovationsupphandling, skriver styrgruppen för **Ivaprojektet Innovation för tillväxt**.

Offentlig upphandling av innovationer är en dold resurs för ökad tillväxt

I augusti presenterar den statliga utredaren Hans Jeppson sina förslag om offentlig innovationsupphandling. Förhoppningsvis blir dessa viktiga underlag för kommande regeringsförslag. Många förväntar sig sådana; på DI-debatt den 19 maj efterlyses en mer utvecklad offentlig innovationsupphandling.

I Ivaprojektet Innovation för tillväxt är offentlig innovationsupphandling en viktig del av en samlad innovationsstrategi för Sverige. Offentlig upphandling som inte tar hänsyn till innovation motverkar innovation och riskerar att cementera gamla strukturer och lösningar. I debatten nämns att 1–3 procent av all offentlig upphandling kan vara innovationsupphandling, vilket motsvarar mer än en fördubbling av dagens statliga medel för innovation. Vi menar att en ökad satsning på innovationsupphandling kan finansieras inom myndigheternas ordinarie medel.

Vårt förslag innehåller tre delar:
► **Skapa en ny delegation för innovationsupphandling.**

Vi föreslår att en delegation får i uppgift att under en begränsad tid främja en ökad samverkan mellan myndigheter och andra aktörer för att

”Vi föreslår att en ny delegation får i uppgift att främja en ökad samverkan mellan myndigheter och andra aktörer för att få fler innovationsupphandlingar.”

få fler innovationsupphandlingar. Delegationen kan börja sitt arbete omedelbart och snabbt åstadkomma förändring till en mycket låg kostnad. Upphandling av industrivaror, infrastruktur och tjänster liksom utvärderingar kommer att vara centrala frågeställningar. Arbetet bör inriktas på praktiska åtgärder. Centrala myndigheter och organisationer föreslås ingå. Enskilda företag och kommuner ska engageras i konkreta projekt.

► **Identifiera och ge stöd till myndigheter som gör innovationsupphandlingar.**

Fler myndigheter bör få ett tydligt ansvar för innovationsupphandling och därmed bidra till tidigare marknadsintroduktion av nya tekniker, produkter och tjänster. I första hand gäller det myndigheter som i dag gör stora upphandlingar och har ett sektorsansvar. Energimyndigheten är en viktig förebild. Dess mål är att bidra till ett hållbart energisystem. Medlet är innovationsupphandling av lösningar inom energiområdet som sprids till producenter och beställare.

Vi föreslår också en ny typ av offentlig upphandling, en så kallad SBIR som ska kunna tillämpas av statliga myndigheter, landsting och kommuner. I denna upphandlas lösningar på

definierade behov och inte på i förhand definierade produkter eller tjänster. Inledningsvis får intresserade presentera sina förslag till lösningar. Några väljs ut och får medel till förstudier under sex månader. De som lyckats bäst får två år på sig att utveckla prototyper. Sedan sker en konkurrensetsatt upphandling. Erfarenheterna från Storbritannien, Holland och USA visar att denna form av upphandling är både effektiv och innebär stora möjligheter för mindre företag.

► **Utöka metodstödet till offentliga inköpare och dess leverantörer.**

Vi föreslår att Kammarkollegiet utökar sitt nationella upphandlingsstöd till offentliga inköpare och deras leverantörer. Det innebär att man bland annat ska erbjuda metodstöd för innovationsupphandling i form av exempelvis frågor och svar på nätet samt fallstudier.

Det största hindret för mer innovationsupphandling är inte regler utan attityder. Vårt förslag handlar till stora delar om att förändra dessa. Samtidigt krävs det politiskt mod och ledarskap för att skapa de goda exempel som måste vara utgångspunkt för den nödvändiga dialogen kring innovationsupphandlingar. Det har politiker och myndigheter bland våra konkur-

rentländer på den globala marknaden redan insett. Det är hög tid att vi i Sverige gör det också.

Undertecknarna ingår alla i styrgruppen för Ivaprojektet Innovation för tillväxt.

MARCUS WALLENBERG, styrgruppsordförande och ordförande SEB.

KRISTINA ALSÉR, landshövding Kronobergs län. **LARS BACKSELL**, ordförande Recipharm.

PONTUS BRAUNERHJELM, vd Entreprenörskapsforum, professor KTH.

CHARLOTTE BROGREN, generaldirektör Vinnova. **ANDERS EKBLÖM**, global utvecklingschef AstraZeneca.

JOHAN HERNMARCK, ordförande Provider Venture Partners.

CHRISTINA LUGNET, generaldirektör Tillväxtverket. **ANNIKA LUNDIUS**, vice vd Svenskt Näringsliv.

STEFAN LÖFVEN, ordförande IF Metall. **BJÖRN O. NILSSON**, vd Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien, IVA.

GÖRAN SANDBERG, rektor Umeå universitet. **MELKER SCHÖRLING**, ordförande MSAB.

FÖLJ DEBATTEN
I DAGENS INDUSTRI

VARJE TORSDAG HELA SOMMAREN

DAGENS CITAT

”Det kommer jag inte ihåg.”

Svenska Spels styrelseordförande **Margareta Winberg** kommenterar vilka kriterier som den nu sparkade vd:n Meta Persdotter rekryterades utifrån, ur DI-intervju.

”Vi är stolta men borta.”

Sydafrikanska tidningen **The citizen** kommenterar det dystra faktum att bafana bafana, nationens stolta fotbollslag, slagits ut ur VM-turneringen.

BREV

Skattebetalarna får betala Kommunals medlarnej

Kommunal avvisade i veckan ett medlarbud i nivå med vad andra jämförbara branscher redan fått. Kommunals krav innebär att skattefinansierade restaurangföretag, och därmed skattebetalarna, skulle få högre personalkostnader än andra restaurangföretag.

Kollektivavtalet mellan Sveriges hotell- och restaurangföretagare, SHR och Kommunalarbetsförbundet omfattar 3 000 anställda på kommunalt upphandlade måltidsverksamheter, som sjukhus, äldreboenden och skolor.

I tisdags kom medlarnas bud. Det innehöll löneökningar på

4,85 procent och hamnar med kostnadsreduceringar på 3,85 procent – samma nivå som övriga avtal inom den privata sektorn.

Kommunal avvisade detta då det inte vill kännas vid några kostnadsreduceringar. Därför frågar jag nu ordföranden Annelie Nordström: Hur motiverar Kommunal för skattebetalarna att de ska tvingas betala högre personalkostnader för restaurangföretag med skattefinansierad verksamhet än vad övriga restaurangföretag gör?

EVA ÖSTLING OLLÉN
vd SHR

Energin central fråga för u-länder

Debatten om biståndets inriktning och effektivitet är helt central. Gunilla Carlsson har i flera uttalanden lyft fram näringslivets roll. Börje Tallroth (DI 11/6) tar upp vikten av att bekämpa korruptionen.

Vid konferensen Rework the World i Leksand, i början av juni, var fokus riktat mot entreprenörskap och småföretagande. Många hundra miljoner jobb för unga människor måste skapas fram till 2020. Det kan bara ske inom små företag på lokal nivå. Hindren är många, främst bristen på krediter och tillgången till modern energi.

Bankerna når inte ut till de fattiga på landsbygden. Reglerna för bankverksamhet måste ses över i de allra flesta länder. Biståndet kan hjälpa till att få fart på långivningen genom kreditgarantier för småföretag.

En annan kritisk fråga är bristen på energi. För oss som lever i Sverige är tillgång till modern energi i form av el och bränslen en självklarhet.

Efter mer än femtio år av bistånd är det därför en gåta att så många människor i utvecklingsländerna saknar tillgång till modern energi. Mer än 1,6 miljarder människor är utan elektricitet. I Afrika saknar 85 procent av befolkningen el. När det gäller energi för matlagning är situationen än mer katastrofal. Nära tre miljarder människor är hänvisade till fasta bränslen, främst brännved och dynga. Hälsoeffekterna är katastrofala.

Så länge människor bara har brännved och djurspillning för att möta sina energibehov kan fattigdomen aldrig

Anders Wijkman
Tällberg Foundation

”Efter mer än femtio år av bistånd är det en gåta att så många människor saknar tillgång till modern energi.”

ANDERS WIJKMAN
Tällberg Foundation

utrotas. När de däremot har tillgång till el och moderna bränslen förändras livet radikalt.

Av det totala biståndet i världen år 2008, på knappt 120 miljarder dollar, gick bara drygt 5 procent – mindre än 7 miljarder dollar – till energisektorn. I Sveriges fall har andelen varit orimligt låg och pendlat mellan 2 och 4 procent. Hur kunde det gå så fel?

Energiförsörjningen borde vara en högt prioriterad fråga i fattigdomsarbetet. Men så är det inte. Där är fokus frågor om hälsa och utbildning. Men om inte de produktiva krafterna samtidigt får stöd kommer fattiga länder alltid att behöva bistånd.

Den goda nyheten i dag är att det finns alternativ till olja och kol. Förnybar teknik som vind, modern biomassa och solenergi lämpar sig utmärkt väl för många utvecklingsländer. Solkraft från öknarna i Kina och Afrika, vindenergi från Västafrikas kuster eller el från solceller i fattiga byar är goda exempel. Bara i Bangladesh har en miljon människor fått el från solceller de senaste åren.

Ett hinder är att investeringskostnaden ofta är hög. I gengäld är driftskostnaderna låga. Därtill kommer en klimatbonus i form av låga koldioxidutsläpp. En global fond för att snabbt bygga ut elförsörjningen och ersätta ineffektiva spisar i fattiga länder skulle vara ett kraftfullt sätt att både stimulera nyföretagandet och minska fattigdomen. Sverige och Sida kan här göra en pionjärinsats.